

Je voulais encore... (Théâtre du Ciel Noir) - Foto M. Boermans

gebruikt. Mathematisch haast, als minimale muziek verkent men de mogelijke variaties van een beperkte coördinatenreeks. Dat is pure choreografie: beweging in ruimte. Tegelijkertijd, en dat maakt de produktie zo fascinerend, is er altijd de herkenbare referentie aan de verleden tijd: kinderwensen ("faites qu'il est plus grand que moi"; "faites que je ne suis pas somnambule"); kinderangsten (het plafond 's nachts boven je bed; het balkon waarop je staat breekt af). Een snijdend moment in de voorstelling: om beurt komt een acteur naar voor en vertelt zijn angstbeleving. Men stottert, men hakkelt (de bekende theatertrucs), toch doet het opdelen pijn. Ook voor de toeschouwer die onweersstaanbaar associatief eigen angsten investeert.

All you need is love van The Beatles en we zitten een paar jaar verder. Liefde dus, met de dikke L van de B-film. Een parade van schuchtere liefde, pathetische liefde, gebroken liefde. Verhalen van liefde samengebundeld tot een houding, een gebaar, eindeloos herhaald en gevarieerd. Danspassen op muziek van Astor Piazzolla, Janis Joplin, The Stones. Ballroom dancing. Schaamteloos bezat men zich aan sentimentaliteit en nostalgie. Maar dwars doorheen de kitsch, plots de eenvoud van een brief: "Le chauffage ne marche plus" (...) "Je vous aime." Zo gaat dat. Een autobiografische anekdote naast weemoedige melo. Het een en het ander. Op dat nevenschikkend mechanisme is de vertoning gebouwd: ze bindt binnen en buiten, ruimte en tijd, autobiografie en algemeenmenselijkheid, intimiteit en maatschappelijk gebeuren, visuele indrukken en klankdecor. Een uitdijende beweging, goed gedoseerd, perfect getimed, on-eindig: men geraakt niet uitgepraat. Met een kunstgreep stopt het dan toch: de acteurs, in protserige theaterkostuums, groeten aan de andere kant een denkbeeldig publiek en komen dan traag dichterbij. Een bevreemdend slot.

Nog wat detailkritiek: de produktie dommelt bijwijlen weg (de dansscène b.v.), mist af en toe energie. En is te veel op eenduidige betekenissen gebouwd, ondanks het feit dat er tijdens dit spektakel weinig wordt gesproken. Men wil per se begrepen worden, wat resulteert in lineaire verhaalstructuren (van handje vasthouden tot over de ǎmpel dragen). Men vertelt verhaaltjes, spannend weliswaar, maar af en toe te oppervlakkig, te eenvoudig moraliserend.

Toch is deze voorstelling een groot theaterfeest. En het feest gebeurt niet ondanks, maar met de toeschouwer.

Luk Van den Dries

JE VOULAIS ENCORE DIRE QUELQUE CHOSE, MAIS QUOI? groep: Théâtre du Ciel Noir; regie: Isabelle Pousseur; scenografie, geluid: Michel Boermans; spelers: Jacqueline Bollen, Christian Crahay, Alain Fashold, Frédéric Herion, Alain Legros, Marianne Pousseur, Marie-Rose Roland.

SCENES/SPOOKJES groep: HTP: bewegingsleer observatie: Jan Decorte; Kostuums: Sigrid Vinks; decor: Michel Van Beirendonck en Herman Sorgeloos; spelers: Jan Decorte, Hilt De Vos, Mark Lemmens, Karin Meulemans, Willy Thomas, Mieke Verdin.

Scènes/Sprookjes wordt nog gespeeld op 30 en 31 maart in Groningen, 3 april Tilburg, 12 tot 14 april Utrecht.

NTG
 Gent

Oom Wanja

Met de opvoering van *Oom Wanja* zit het NTG op het goede spoor. Het is prettig om het te kunnen vaststellen. Jean-Pierre De Decker heeft zijn fantasie wat aan banden gelegd om zich volledig op één taak te concentreren: het realiseren van een klassieke Tsjechov. Weg dus de eigen obsessies, of de oppervlakkige invallen die zijn laatste Shakespeare-realisaties ontsierden. De Decker tracht te tasten naar het essentiële van de tekst.

Oom Wanja is een heel eenvoudig stuk. We zijn op een Russisch landgoed, waar een oude, beroemde professor zijn intrek neemt met zijn te jonge vrouw. Naargelang het stuk vooruitschrijft, blijkt dat iedereen zijn eigen leven opgeofferd heeft, om de professor in staat te stellen iemand te worden. Maar reputatie bij Tsjechov is altijd een valse waarde, dus blijkt dat alle offers zinloos zijn geweest. Warmere menselijke relaties zijn er uit die daad van opoffering niet ontstaan: wanneer de professor wat achteloos het landgoed verkopen wil, begrijpt hij niet dat Oom Wanja op dat ogenblik over stang gaat, omdat deze dat ervaart als een onvergeeflijke daad van ondankbaarheid. Maar bij Tsjechov leidt dat niet tot een grote dramatische uitbarsting. Het conflict, waaraan een paar revolverschoten te pas komen, drijft voorbij. De professor en zijn vrouw, de storende factoren, verlaten het landgoed, zodat de rust en de routine kan terugkeren. Maar de vraag blijft knagen of de onrust en de onbeantwoorde liefde voor de vrouw van de professor niet te verkiezen zijn boven de orde van de psychische dood.

Deze heel eenvoudige structuur wordt bij De Decker geplaatst in een prachtig scènebeeld, dat hij samen met Luk Goedertier ontworpen heeft. Hij maakt een heel brede en smalle speelstrook, en zal de hele avond lang, alle mogelijkheden van deze ongewone schikking uitbuiten. De groepstafereelen worden hierdoor heel leesbaar, en in de langgerekte ruimte laten de verschillende evoluties van de verhoudingen zich mooi situeren. Dat alles vindt zijn hoogtepunt in het vierde bedrijf, wanneer kasten, stoelen en tafels perfect opgesteld staan, zodat vanzelf verschillende speelruimtes ontstaan. In zo een decor moet een grote Tsjechov mogelijk zijn.

Op bepaalde ogenblikken is die in de vertoning ook aanwezig: Jef Demedts weet alle onbeholpenheid, alle verborgen pijn, alle onderdrukte verlangens schitterend in woord en gebaar uit te drukken. Wanneer hij in het laatste bedrijf waanzin aanduidt door op een stoel te gaan staan en een naar papieren rond te strooien,

beleven we een groot toneelmoment. Hij wordt zeker even sterk bijgestaan door Chris Thys, een actrice die haar lichaam gebruikt om expressief te zijn: iets wat men bij het NTG te weinig ziet. Van bij haar eerste woordeloos verschijnen, bestaat ze. Haar tekst klinkt constant juist. Haar Sonja ontroert, want Thys geeft haar een intrigerend leven.

Met de andere acteurs heeft De Decker minder succes. Zij hebben zich toegelegd op de uiterlijke kenmerken van het naturalistisch spelen. Dat laat zich het duidelijkst beschrijven bij Nolle Versyp. In het tweede bedrijf staat hij tegenover Chris Thys: hij, als dokter, merkt niet dat het jonge meisje smoorverliefd is. De dokter praat maar door over zijn ecologische bekommernissen. Versyp verbindt die lange tekst met het eten van kaas en brood. De hele scène wordt een demonstratie hoe men tekst, volle mond en realistische gebaren combineert. Maar verder komt Versyp niet: de aandacht van de toeschouwer glijdt af naar dit stukje virtuositeit en alle interesse voor de tekst gaat verloren. Dat hier echter nog een tweede laag moet aanwezig zijn, waarbij we zien hoe de twee lichamen elkaar zoeken, van elkaar bewust worden, voor elkaar onbegrijpelijk blijven, ontgaat Versyp, nochtans is het pas daar dat de scène echt aangrijpend wordt.

Meeten hebben we aangegeven wat er aan deze voorstelling schort: de acteurs gaan niet ver genoeg. Ze zijn op weg naar een goede vertolking, hebben zorg besteed aan hun personage, nagedacht over wat er gebeurt, maar ze zijn blijven staan, niet voor het punt waar het echt boeiend, echt menselijk belangrijk wordt. Soms zit men juist: Versyp is heel goed in het laatste bedrijf, Lieve Moorthamer heeft mooie mompelmomenten als voedster, Eric Van Herreweghe componeert een mooi type, en Els Magerman kan een of twee ogenblikken suggereren dat er toch een reden voor haar is om op een scène te staan.

Het probleem dat we hier aanduiden, geldt niet alleen deze produktie. Het is de zwakheid, waaraan het hele gezelschap lijdt. Men blijkt bij het NTG alleen in staat om goede momenten te verwezenlijken, geen goede opvoeringen. Om hieraan te ontsnappen is het dringend nodig, dat op elementaire dingen wordt gewerkt. Gewoon het spreken, b.v. wanneer in deze produktie het doek opgaat, en Nolle Versyp staat in dat prachtig berkenlandschap naast Lieve Moorthamer, die een echte kip zit te pluimen, ervaart men eerst eenschok: alles zit juist. Maar als men de eerste replieken hoort, kan men niet anders dan denken: "Dit is weer Vlaams theater." De berken zijn echt, de taal is van karton. Nochtans heeft De Decker dit keer zijn uiterste best gedaan, om ook auditief interessant te klinken. Alle scènes waar men door elkaar praat, zijn schitterend, maar ze